

De novelle betekent een gering herstel van een grote fout in het asielwetsvoorstel. Het schrappen van strafbaarstelling van hulpverleners aan ongedocumenteerden is enerzijds vanzelfsprekend: medemenselijkheid kan nooit strafbaar zijn, anderzijds een merkwaardige uitzondering op medeplichtigheid aan een misdrijf: die is vanzelf strafbaar, anders dan bij een overtreding. Zou ongedocumenteerd verblijf dan wel strafbaar mogen zijn als overtreding?

Welnee, deze novelle verdient een tweede: het schrappen van strafbaarstelling van ongedocumenteerd verblijf.

Al was het alleen al omdat dit nu ook al tot bestraffing leidt, door bestuurlijk recht, in de vorm van vreemdelingendetentie met het oog op uitzetting. Deze vorm van detentie, waar jaarlijks ruim 3.000 mensen in terecht komen, leidt er sinds vele jaren toe dat ongedocumenteerden of gedwongen uitgezet worden, of toegelaten tot de asielprocedure of onuitzetbaar op straat gedumpt worden, na detentie van maanden of maximaal anderhalf jaar. Wat zou strafbaarstelling als misdrijf hieraan veranderen, bij een straf van zes maanden en een boete, die niet betaald zal worden?

Het voorgestelde artikel 108a is zuivere symboolpolitiek, zoals de VNG al stelde, die geen problemen oplost, maar wel veroorzaakt, waaronder grote stress en angst (terreur) bij ongedocumenteerden. Het schrikbewind dat dit artikel beoogt zal de onderklasse van ongedocumenteerden verder marginaliseren en kwetsbaarder maken voor uitbuiting en misbruik.

In contrast hiermee staan de inspanningen van gemeenten die sinds tien jaar bed-bad-broodvoorzieningen aanbieden met juridische begeleiding, culminerend in de LVV (landelijke vreemdelingenvoorzieningen) in vijf grote steden: een groot deel van de ongedocumenteerden kwam alsnog in aanmerking voor een verblijfsvergunning terwijl een iets kleiner deel alsnog vertrok naar land van herkomst. De LVV was een samenwerking van VNG en het ministerie, totdat minister Faber de samenwerking verbrak; we hebben méér LVV nodig.

Al minstens vijftien jaar worden groeiende problemen rond huisvesting, klimaat, milieu, landbouw, onderwijs en zorg steeds maar vooruit geschoven, waarbij steeds luidruchtiger migranten/vluchtelingen als zondebok worden aangewezen, zonder dat dit enig probleem oplost. Daarom hebben we nóg twee ‘novelles’ nodig: om de hele Asielnoodmaatregelenwet in te trekken alsook de Tweestatuswet. Ernstige bezwaren werden ingebracht vanuit de Raad van State, de Raad voor de rechtspraak, de Orde van advocaten en maatschappelijke organisaties zoals VWN. De rechtsspraak zal verstopt raken door procedures en de aanscherpingen zullen integratie serieus ontmoedigen.

Hoogste tijd voor de Tweede en de Eerste Kamer om zich opnieuw te bezinnen op asiel- en migratiebeleid dat barmhartig en humaan én ook rechtsstatelijk en uitvoerbaar en handhaafbaar is. Een waardevolle leidraad is te vinden in de gulden regel van Jezus: “Behandel anderen zoals je zelf wilt dat anderen jou behandelen.”

Frans Zoer

[secr. Taakgroep Vluchtelingen, Raad van Kerken Amsterdam]